

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1916.

Andra kammaren.

Nr 10.

Torsdagen den 27 januari.

Kl. 7 e. m.

I anledning därav att tiden för avgivande av sådana motioner, som tillhörde ständigt utskotts behandling, med denna dag utginge, voro kammarens ledamöter kallade att jämväl nu sammanträda.

§ 1.

Herr talmannen meddelade, att herr vice talmannen D. Persson nu intagit sin plats i kammaren.

§ 2.

Avgåvos följande nya motioner, nämligen av:

herrar *Lundgren* och *Molin* i Dombäcksmark, nr 135, om ändrad lydelse av 21 § i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd;

herr *Lundgren*:

nr 136, om viss ändring i 8 § i förordningen om kommunalstämma på landet; och

nr 137, om viss ändring i § 16 b) och c) i riksdagsordningen;

herr *E. A. Nilson* i Örebro:

nr 138, om ändrad lydelse av § 13 b) i förordningen om kommunalstyrelse på landet;

nr 139, om ändrad lydelse av § 29 mom. 1 b) i förordningen om kommunalstyrelse i stad;

nr 140, om ändrad lydelse av § 24 d) i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd; och

nr 141, om ändrad lydelse av § 10 b) i förordningen om lands-ting;

herr *Hallén*, nr 142, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning i fråga om användande av proportionellt valsätt vid val till utskott och nämnder å allmän rådstuga samt kyrko- och kommunalstämma;

herr *Bäckström*, nr 143, om sådan ändring i förordningen om landsting att Konungens befallningshavande må pröva giltigheten av anmält förfall för landstingsman, innan suppleant för denne inkallas;

herr *Edén m. fl.*, nr 144, om upphävande av den kommunala röst-rätten för bolag och omyndiga m. m.;

herrar *Kloo* och *Ingvarson*, nr 145, angående upprensning av östra farleden till Karlskrona;

herr *Henrikson m. fl.*, nr 146, angående utsträckning av tiden för inlösen av skattefrälseräntor;

herr *Erikson* i Uppsala, nr 147, om uppförande på ordinarie stat av viss personal vid statens anstalter för sinnessjuka;

herr *Sävström*, nr 148, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående försäljning av vissa delar av det s. k. Järvafältet m. m.;

herr *Nilsson* i Linnås, nr 149, om skrivelse till Kungl. Maj:t i fråga om statens inlösende av västra centralbanan;

herr *Månsson*, nr 150, om anvisande av ett belopp av en miljon kronor för modernisering av flottans varv i Karlskrona m. m.;

herr *Jönsson* i Fridhill, nr 151, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående förnyad utredning rörande hela flottstationsfrågan;

herrar *Åkerlindh* och *Mossberg*, nr 152, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående statsanslag till vissa enskilda vägar i Värmlands, Kopparbergs, Gävleborgs och Västernorrlands län;

herr *Igel*, nr 153, om statsbidrag till anläggande av en järnväg från Seffle köping till Millesvik;

herr *Jönsson* i Revinge, nr 154, om lönetillägg åt vissa ordinarie folkskollärare och folkskollärarinnor;

herrar *Schotte* och *E. A. Nilson* i Örebro, nr 155, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning rörande bränntorvtillverkningens framtida ordnande m. m.;

herr *Lindhagen*:

nr 156, i anledning av det i statsverkspropositionen äskade anslag till bestridande av den svenska interparlamentariska gruppens kostnader under år 1917;

nr 157, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående undersökning i vad mån hos statens verk och myndigheter personer äro på ett stadigvarande sätt sysselsatta med städnings- och rengöringsarbete m. m.;

nr 158, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning i fråga om beredande av förbättrad ställning åt vissa å domsagornas kanslier anställda skrivbiträden;

nr 159, om anslag till svenska freds- och skiljedomsföreningen; och

nr 160, angående det av 1915 års riksdag beviljade anslag till rättshjälp åt vissa åbor och lägenhetsinnehavare;

herrar *Liljedahl* och *Isaksson*, nr 161, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående beredande av inkvarteringsbidrag åt furir, som är gift eller änkling med minderårigt barn;

herrar *Liljedahl* och *Vahlquist*, nr 162, angående de vid volontär-

skolan i Norrköping tjänstgörande officerares och underofficerares dagtraktamente;

herr *Liljedahl*, nr 163, om anslag till ordnande av tandvården vid armén;

herr *Jonsson* i Hökhult, nr 164, med förslag till förordning angående försäljning av rusdrycker m. m.;

herr *Jönsson* i Fridhill, nr 165, om tillägg till 12 § i förordningen om beviljning av fast egendom samt av inkomst;

herr *von Hofsten m. fl.*, nr 166, med förslag till förordning angående försäljning av alkoholhaltiga drycker m. m.;

herr *Edén m. fl.*, nr 167, med förslag till förordning angående försäljning av rusdrycker m. m.;

herr *Källman m. fl.*, nr 168, med förslag till förordning angående försäljning av rusdrycker m. m.;

herr *von Sneidern*, nr 169, om årligt understöd åt arbetaren Oskar Vilhelm Andersson från Kinna;

herr *Helger*, nr 170, om fyllnadspension åt interurbantelefonisten Amalia Larsson;

herrar *Welin* och *Carlson* i Herrljunga, nr 171, om pensionstillägg åt vissa länsmän;

herr *Edén m. fl.*, nr 172, om ändring i 12 § 4 mom. i reglementet för riksgäldskontoret;

herr *Nilsson* i Linnås, nr 173, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående viss ändring i lagen om indragning till statsverket och avskrivning av prästerskapets tionde samt om ersättning därför;

herr *Welin*, nr 174, angående vissa ändringar i lagen om allmän pensionsförsäkring;

herr *von Sneidern* och *Gustafson* i Kasenberg, nr 175, om höjning av det utav Kungl. Maj:t begärda anslaget för anställande av jordbrukskonsulenter;

herr *Olausson m. fl.*, nr 176, om belöning åt fiskaren August Danielsson m. fl. för arbete till saltsjöfiskets befrämjande;

herr *Waldén*, nr 177, om anslag till anskaffande av ett mudderverk för uppressning av fiskehamnar;

herr *Persson* i Västervik, nr 178, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående åstadkommande av aspodling å statens skogsmarker m. m.;

herr *Erikson* i Uppsala m. fl., nr 179, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående lönereglering för viss personal vid lantbruksinstituten vid Ultuna och Alnarp samt vid egendomarna Ultuna och Alnarp med underlydande gårdar;

herr *Jonsson* i Hökhult m. fl., nr 180, om efterskänkande av kronans eventuella på rättegång beroende rätt till hemmanet $\frac{1}{4}$ mantal Bygdås nr 2 Norrgården samt en därifrån avsöndrad lägenhet;

herrar *Lundgren* och *Molin* i Dombäcksmark, nr 181, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående ökat statsbidrag till kostnaderna för lantmåteriförrättningar på landet;

herr *Erlansson*, nr 182, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående försäljning av vissa kronans jordbruksegendomar för beredande av medel till inköp av för skogsodling lämplig mark;

herr *Johansson* i Huskvarna *m. fl.*, nr 183, om ändring i gällande villkor och bestämmelser för den av staten utövade egnahemslånerörelsen;

herrar *Johansson* i Huskvarna och *Nilsson* i Linnås, nr 184, om försäljning av lägenheten Källstorp från förra militiebostället 1 $\frac{1}{4}$ mantal nr 2, 3 och 4 Storegården i Nässjö socken av Jönköpings län;

herr *Hage m. fl.*, nr 185, angående det norrländska avdiktninganslaget;

herr *Vennerström m. fl.*, nr 186, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående tillsättande av en jordkommission;

herr *Edén m. fl.*, nr 187, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående föranstaltande av en omfattande vedavverkning å de under domänstyrelsens förvaltning stående skogsmarker m. m.;

herr *Lindhagen*, nr 188, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående den personliga frihetens värnande mot psykiatrisk läkarepraktik, som går utöver sin kompetens och befogenhet;

herrar *Olausson* och *Carlson* i Herrljunga, nr 189, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående lättnader för kommunerna i dem genom den allmänna pensionsförsäkringen förorsakade utgifter;

herrar *Helger* och *Berg* i Munkfors, nr 190, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående ändring i grunderna för underbefällets vid armén befordran;

herr *Jönsson* i Fridhill, nr 191, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående åtgärder till förhindrande att entreprenörer vid uppförande av allmänna byggnader undandraga sig att erlägga betalning för arbetskraft och materialier; samt

herr *Persson* i Norrköping *m. fl.*, nr 192, om anslag till beredande av lindring i de mindre bemedlades levnadsvillkor m. m.

Samtliga dessa motioner bordlades på begäran.

§ 3.

Interpellation.

Ordet lämnades härefter på begäran till

Herr *Magnusson* i Skövde, som yttrade: Under de senaste månaderna har den trafikerande allmänheten i allt större utsträckning fått erfara de svårigheter, som orsakas av den knappa vagn tillgången och de otillfredsställande trafikförhållandena i övrigt, såväl vid statens som vid enskilda järnvägar. Även om man till fullo erkänner, att detta i betydande mån förorsakats av de ökade krav på järnvägarnas trafikförmåga, vilka alltsedan krigsutbrottet gjort sig gällande, kan man vid närmare undersökning av trafikförhållandena och trafikmöjligheterna konstatera, att den alltmer kännbara och för våra näringars ostörda fortgång och utveckling ytterst menliga vagnbristen är mer skenbar än verklig och skulle i väsentlig mån avhjälpas, om materielen hölles mera i rörelse än som nu är fallet. — En rullande vagn minskar uppenbarligen vagnbristen och ökar samtidigt järn-

vägens inkomster, medan å andra sidan långa uppehåll vid av- *Interpellation.*
sändnings- och övergångsstationerna samt vid omlastning väsent- (Forts.)
ligt minskar vagnutläggningen.

Verkställda undersökningar ha visat, hurusom färdiglastade och mottagna vagnar ha stått 3—4, ja ända till 5 dagar på avsändningsstationen, innan de ha avgått. Och motsvarande eller längre uppehåll har konstaterats på övergångs- och omlastningsstationerna. Så har för att nämna några faktiska exempel, det dröjt 14 dagar för vagnar mellan Värtan och Liljeholmen; en den 13 december 1915, således före jultrafiken från Ekedalen avsänd kalkvagn anlände först den 11 januari i år till mottagningsstationen Klockrike; en kalkvagn, avsänd den 14 december 1915 från samma avsändningsstation till Normlösa anlände först den 13 januari i år, således efter en månad. I båda fallen var kalken alldeles nedsläckt och därigenom så gott som värdelös. Analoga exempel kunna framdragas i mängd och de röra sig, väl att märka, om rätt korta avstånd, varför förseningarna, oavsett omlastningarna, äro desto mer ousäktliga.

Givetvis tager denna orimligt långa transporttid vagnarna alldeles för länge i bruk innan de frigöras för nya transporter, varjämte de fraktade varorna i många fall skadas eller förstöras, vartill får läggas den förlust och det obehag som direkt eller indirekt tillskyndas såväl avsändare som mottagare. Utan att överdriva torde man kunna påstå, att transporttiden i här berörda och liknande fall är två till tre gånger för lång och i flertalet fall längre än nödigt, varigenom en oskäligt stor vagnpark bindes.

Vagnarna fördröjas väsentligen genom att vid många övergångsstationer anordningarna för omlastning äro i hög grad otillfredsställande. På en del stationer äro parallellspåren för korta, varigenom blott ett fåtal vagnar samtidigt kunna uppställas för omlastning, för att ej nämna de rent drastiska fall, då till följd av brist på belysning omlastning under den mörka årstiden blott kunnat ske under de få dagtimmarna. I många fall handhaves omlastningen av enskild järnväg, som i sin ordning mot viss ersättning överlåtit denna till någon förman utan ovillkorlig skyldighet för någondera att ha omlastningen färdig inom viss tid. Härigenom bindas vagnarna längre än nödigt vid omlastningsstationerna. Osökt framträder då spörsmålet, om ej statens järnvägar eller regeringen hava eller kunna skapa möjligheter att påskynda omlastningarna och begränsa den tid, under vilken enskilda järnvägar äga att förfoga över vagnarna.

Det torde även böra tagas i övervägande, huruvida med nu förefintlig stationspersonal mer arbete med lossning och omlastning kan skäligen utföras. Därest så icke är fallet, eller om personalen är otillräcklig, synes mig extra sådan böra anställas. Detta bör för järnvägarna bli ekonomiskt fördelaktigt, ty ju mer gods, som kan undanfraktas, dess större fraktinkomster.

Det kan väl näppeligen råda mer än en mening därom att

Interpellation. tillräckliga och snabba transportmöjligheter utgöra en oundgänglig förutsättning för ett blomstrande näringsliv och därav betingade goda arbetstillfällen. De nu rådande transportsvårigheterna utgöra icke blott ett stort men för våra näringar, utan i åtskilliga fall en allvarlig fara för deras fortbestånd. Sålunda äro för att nämna ett par exempel, en del industrier, såsom kalk- och torvindustrien, särskilt den förstnämnda, nödsakade att väsentligen inskränka eller nedlägga rörelsen om ej den svåraste vagnbristen snart avhjälpes. Detta kommer givetvis att nödvändiggöra avskedande av ett stort antal arbetare med därav följande svårigheter för desamma.

I detta sammanhang må påpekas de svårigheter, som härigenom uppstå för jordbrukarna att erhålla kalk, vilken särskilt i år, då inskränkningar måste ske i användningen av konstgödningsämnen, är synnerligen nödvändig för vinnande av en god skörd.

- Såväl med hänsyn till tid som kostnader torde det vara uteslutet att genom nyanskaffning av materiel kunna inom närmaste tiden råda bot för här påvisade och allmänt kända missförhållanden. Andra och närmare till hands liggande åtgärder måste tillgripas och bör därvid i första hand ett rationellt utnyttjande av materielen genomföras. Härigenom synes mig de största svårigheterna kunna snabbt och säkert övervinnas. Genom snabbare expediering från stationerna, snabbare omlastning, eventuellt insättande av flera snabbgående godståg och upprättande av särskilda trafikplaner för större varuslag samt åtgärder, varigenom förebygges, att enskilda järnvägar längre än nödvändigt uppehålla materielen, bör den svåraste vagnbristen kunna inom kort tid avhjälpas.

Att den ofantligt stegrade trafiken medför vissa svårigheter för dess ostörda fortgång skall villigt erkännas, men dessa svårigheter äro dock av den art, att de *måste* övervinnas, om ej vårt näringsliv skall tillfogas svårbotlig skada. På grund av frågans stora vikt och den ofrånkomliga nödvändigheten av att snar och varaktig förbättring vinnes, vågar jag hemställa om kammarens medgivande att till herr statsrådet och chefen för civildepartementet få framställa följande spörsmål:

Ämnar herr statsrådet vidtagna åtgärder för att snarast möjligt avhjälpna den rådande vagnbristen vid järnvägarna och därvid taga under omprövning, huruvida icke den mest trängande bristen kunde avhjälpas genom ett rationellare utnyttjande av redan befintlig materiel?

Ifrågavarande anhållan blev på begäran bordlagd.

§ 4.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Åkerlund</i>	3 dagar fr. o. m. den 29 jan. och
» <i>Vennerström</i>	5 » » » 29 » .

Torsdagen den 27 januari.

7 Nr 10.

Kammarens ledamöter åtskildes härpå kl. 7,35 e. m.

In fidem
Per Cronvall.
